

Schröder Építőipari és Kereskedelmi Kft.

**A Dél-alföldi régió építőipari
szakmunkaerő-állomány helyzetének és
szakmabontásának meghatározása az
Új Magyarország Fejlesztési Terv időszakára**

Építőipari Ágazati Párbeszéd Bizottság

Készítette:
Schröder Mihály

Budapest, 2008. augusztus

Készült a Foglalkoztatási és Szociális Hivatal megbízásából

Tartalomjegyzék

1.	Vezetői összefoglaló	3
1.1.	Módszertan.....	5
2.	Szakképzési helyzetkép	6
3.	A Dél-alföldi régió építőiparának növekedési trendje az UMFT időszakára	8
4.	A Dél-alföldi régió építőipari szakmunkaerő igényének előrejelzése az UMFT időszakára	10
4.1.	Országos szakképzési helyzetkép	11
4.2.	Régiós szakképzési helyzetkép	12
4.2.1.	Ács, állványozó- OKJ: 33 582 01	13
4.2.2.	Burkoló - OKJ: 33 582 03	13
4.2.3.	Épületgépészeti csőhálózat- és berendezés-szerelő – OKJ: 54 582 01	14
4.2.4.	Festő, mázoló és tapétázó - OKJ: 33 582 04	14
4.2.5.	Kőműves – OKJ: 31 582 15	15
4.2.6.	Villanyszerelő – OKJ: 33 522 04	15
5.	A szakképzés intézményi rendszerének átalakítása.....	16
5.1.	Az építőipari szakképzés	16
5.2.	A hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatása	17
5.3.	A hátrányos helyzetű csoportok képzésének és foglalkoztatásának kiemelt területe az építőipar	17
6.	Következtetések, ajánlások.....	19
7.	Felhasznált irodalom:.....	22
MELLÉKLETEK		23
1.	Melléklet: Táblázatok	24
2.	Melléklet: Az építőipari szakmák OKJ besorolásának 2006. évi változásai	33

1. Vezetői összefoglaló

Az építőipari szakképzés teljesítménye sem mennyiségi, sem minőségi szempontból **nem felel meg az építési ágazat igényeinek**. Az elengedhetetlen infrastrukturális fejlesztések és egyéb építőipari beruházások megvalósíthatósága, illetve a gazdaság fejlődése érdekében meg kell teremteni az építőipar szakmunkaerő igényének fedezetét.

A Magyarországra irányuló EU-s fejlesztési források 50-60%-a az építőipari kibocsátásban realizálódik, főleg infrastrukturális és környezetvédelmi beruházásokon keresztül, ami az elkövetkező 10-15 éves ciklusban **az építőipar teljesítményének közel megkétszereződését eredményezi**. Annak ellenére, hogy a jelenlegi időszakban átmeneti lassulás mutatkozik az építőipari kibocsátásban, középtávon az építőipar évi 9-10%-os növekedési trendje állandósul. Ezért a most meghozott intézkedések túlmutatnak a jelenleg érintett beruházások befejezési időpontján.

Az építőipari termelés várható és szükségszerű növekedési trendjével szemben a hazai **szakmunkaerő állomány fokozott elöregedése**, továbbá a rendelkezésre álló **humán kapacitás** – demográfiai tendenciákra visszavezethető – **gyorsuló ütemben történő csökkenése**, az általános **népességfogyás** áll. A **humán erőforrás elégtelensége** miatt elmaradó fejlesztések **visszavethetik az Európai Unió források felhasználási arányát** és a gazdaság egészének fejlődését.

Mindehhez biztosítani kell az építőipar szakmunkaerő igényének fedezetét. Ennek eszköze lehet a hazai építőipari **szakmunkásképzés kibocsátásának növelése és szakmunkásképzés színvonalának emelése**, a munkaképes korú inaktív népesség aktivizálása, a gazdasági szektorok közötti átcsoportosítás előmozdítása.

Az **MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézete** által elkészített közvélemény kutatás alapú felmérés keresleti táblái nem **csak alkalmatlanok az RFKB-k részére a 2009. évi építőipari szakképzési kapacitások meghatározására**, de különösen a kistérségek és megyék vonatkozásában **dezinformálnak**. A keresleti táblákban lévő számok még a 2012-ig **nyudíjbavonulók pótlását** sem fedezik. (1. számú táblázat)

A felmérés időszakában ugyanis a felkeresett **építési vállalkozások szerződéses állománya** a 2005. évi **felére esett vissza** ezért jelenleg a **szakmunkás létszám leépítése van napirenden**. Az UMFT projektjei megvalósításnak vállalkozóit versenytárgyaláson választják ki. A kivitelezésben szükséges szakmunkaerő létszámának meghatározásánál nem az a kérdés, hogy jelenleg működő építési vállalkozók rendelkeznek-e 2010 után megfelelő összetételű szakmunkás létszámmal. Ezzel szemben azt kell meghatározni, hogy a tervezett megvalósítás évében létesítendő **EU-, állami-, önkormányzati- és magán építési beruházások** összességének kivitelezéséhez az adott térségben (kistérség, régió) **rendelkezésre áll-e valójában a szükséges szakmunkaerő**, illetve a hiány pótlásához **mennyivel kell növelni 2009-től évente a szakiskolák szakképzési kibocsájtását**.

Ezekre a kérdésekre a 92.000 építési vállalkozó 3-5%-át kitevő válaszadók nem tudtak értékelhető, autentikus választ adni.

A Regionális Szakképzési Fórumok eddigi tapasztalatai alapján a régió építési projektjeinek kivitelezéséhez **2009-től az összes építőipari és faipari szakmában évente 30%-kal kell növelni a beiskolázási keretlétszámokat**.

A regionális szintű Operatív Programok és a Kohéziós Alap projektjeinek ismeretében haladéktalanul **meg kell kezdeni az Új Magyarország Fejlesztési Tervhez kapcsolódóan az építőipari szakképzés és a szakmunkaerő állomány helyzetének felmérését célzó humánerőforrás tervezési munkát regionális szinten**, a fenntartó önkormányzatok, szakközépiskolák, szakiskolák, vállalkozói szervezetek és szakszervezetek részvételével.

1.1. Módszertan

A tanulmány elkészítése során egyedi módszertant alkalmazva dolgoztuk ki az építőipari szakmunkaerő struktúrájára és várható szükségleteire vonatkozó megállapításainkat. Az elemzés során számos feltételezéssel, illetve egyfajta modellalkotási módszertannal éltünk.

A szakmai előrejelzés létszámadatai, továbbá a rendelkezésre álló szakmunkaerő-állománnyal kapcsolatos becslések az OM, valamint az SZMM és az NSZFI statisztikai adatainak, építőipari szakemberek, továbbá az elemzést készítőik saját módszertana alapján kerültek meghatározásra.

A tanulmány elkészítésekor figyelembe vettük

- Liskó Ilonának az „Oktatási Kerekasztal” részére készített tanulmányát
- Farkas Péter az NSZFI vezető tanácsadójának dolgozatait
- A Magyar Közoktatási és Szakképzési Szakszervezet elnökének, Tóth Józsefnek észrevételeit
- Az ÉVOSZ Oktatási Bizottságának, és az ÉDISZ szakoktatóinak javaslatait.

2. Szakképzési helyzetkép

Az építőipari szakképzés problémái sok esetben szakmaspecifikusak, bizonyos esetekben strukturális gondokra vezethetők vissza. Az építőipari szakiskolákat hátrányosan érinti a fenntartói és finanszírozási rendszer jelenlegi működési formája.

Az építőipari szakmákat tanulók közt jelentős a kontraszelektált diákok aránya, akik ez által nehezebb felkészülési utat járnak be, egy egyébként is hátrányokkal sújtott iskolai környezetbe. A szakma – és alapvetően a fizikai munkavégzés – megítélése az utóbbi évek általános társadalmi trendjeinek megfelelően jelentősen romlott, ami tovább nehezíti a kitörést ebből a körből.

A képzés fennálló problémáinak következményei ugyanakkor hosszú távon nemzetgazdasági szintű hátrányt jelenthetnek. A fejlődése jelenlegi és feltételezett jövőbeni üteme mellett **2015-re** (az EU-s forrásbevonás n+2 évben), a 2006-2007. évi régiós szakmunkásvizsgázók figyelembe vételével **3080** szakképzett építőipari munkás hiányzik majd a Dél-alföldi régióban, ami az Operatív Programokban és a Kohéziós Alap projektjeiben előirányzott fejlesztések minőségi és időbeni megvalósítását veszélyeztetheti.

Az utóbbi évek kezdeményezései nem hoztak megfelelő eredményt a problémák kezelésében, amely részben koncepcionális, részben operatív okokra vezethető vissza. A hiányszakmák meghatározására tett decentralizált kísérletek sok esetben egymástól független adatgyűjtésből, nem a munkáltatók erőforrás-tervezésen alapuló tényleges jövőbeni igényeinek megfelelően történtek.

A tudásalapú társadalom gazdasági és képzési preferenciái is befolyásoló tényezők voltak abban a folyamatban, hogy negatív társadalmi attitűdök alakultak ki a fizikai foglalkozásokkal szemben.

1980-as években hazánkban 10-12 000 építőipari szakmunkást képeztünk. Mára ez a szám 4 000 alá csökkent, ami már a nyugdíjba vonulók utánpótlásához sem elegendő.

(2. számú táblázat)

Mindehhez figyelembe kell venni a német és osztrák munkaerő piac 2011 utáni megnyitását, valamint az előző évtized magyarországi építőipari munkaerő utánpótlását jelentő romániai munkaerőpiac jelenlegi helyzetét.

A szakképző iskolák, illetve fenntartóik nehezen tudnak, vagy akarnak igazodni a megváltozott gazdasági körülményekhez, a piac diktálta igények szerinti képzés rugalmas kezelésében. A műszaki tanárok a szakoktatók pótlása szinte megoldhatatlan feladat elé állítja a intézményvezetőket. Szükséges az iskolai szakoktatók bérezésére vonatkozó szabályozás felülvizsgálata és harmonizálása.

3. A Dél-alföldi régió építőiparának növekedési trendje az UMFT időszakára

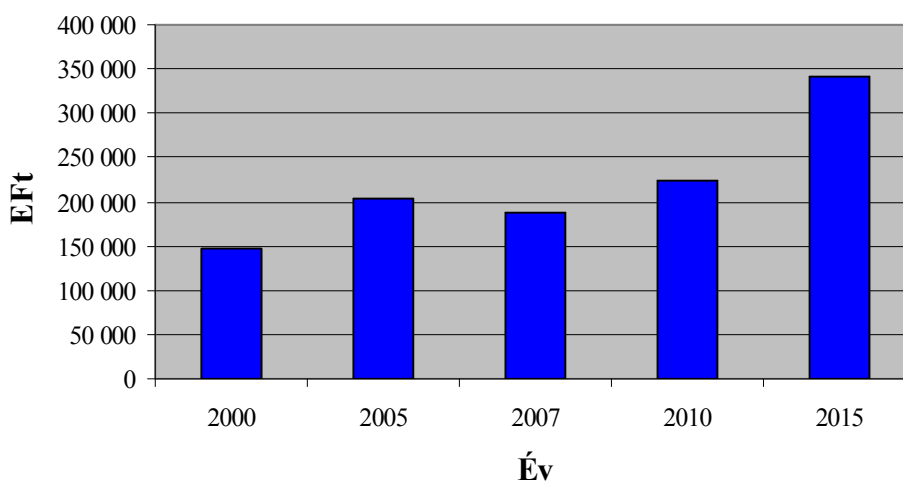
Hazai építőipar az elmúlt évtizedben a nemzetgazdaság legtöbb ágazatához képest kiemelkedő teljesítménynövekedést produkált. Az Európai Unió csatlakozást követően rendelkezésre álló pénzügyi erőforrások fokozatos növekedése, illetve a gazdaság és a lakosság infrastrukturális szükségletei az építőipari teljesítmény további jelentős növekedését feltételezik hosszú távon. Azonban az ágazati termelés növekedése a 2006-ban **időlegesen megtorpan az államháztartási egyensúly megteremtését célzó intézkedések és a konvergencia program hatásainak betudhatóan**. Az UMFT általános gazdaságfejlesztő céljainak, illetve az Európai Unió források fokozott intenzitású beáramlásának köszönhetően – az átmeneti visszaesést követően – a hazai építőipari fejlesztések **2009. évtől kezdődően új lendületet kapnak**, ezáltal visszaállítva az ágazat korábbi fejlődési dinamizmusát.

A régió építőiparának 2007. évi kibocsátási értéke **106 milliárd Ft** volt, amely közel 16%-os visszaesést jelent a megelőző év viszonylatában.

2008-ban várhatóan az építőipari kibocsátás visszaesése megáll és 2009-től az építőipari termelésnél már jelentősebb növekedés prognosztizálható. 2010-től kezd **az elmúlt 10 év trendjének megfelelő pályára visszaállni az ágazat 9-10%-os** fejlődési értéknek megfelelő ütemre.

(3. számú táblázat)

**A Dél-alföldi régió építőipari termelésének növekedése
(2007. évi áron)**

Az elkövetkező évek viszonylatában a növekedés dinamikájának változásait követően az Új Magyarország Fejlesztési Terv **2007-2013 közötti tervezési időszakának végére a régió építőiparának éves becsült kibocsátási szintje 2007. évi árszínvonalon eléri a 165 milliárd Ft teljesítményt. A Dél-alföldi 2015. évi várható teljesítménye 196 milliárdra** becsülhető, amely a 2007. évi kibocsátásának közel **megkétszereződését jelenti.**

(4.1. és 4.2. számú táblázat)

4. A Dél-alföldi régió építőipari szakmunkaerő igényének előrejelzése az UMFT időszakára

Az UMFT tervezési időszakára szükséges szakmunkaerő erőforrás-igény meghatározása során egyedi módszertant alkalmazva dolgoztuk ki az építőipari szakmunkaerő struktúrájára és várható szükségleteire vonatkozó megállapításainkat. Az elemzés elkészítésekor figyelembe vettük a Központi Statisztikai Hivatal alapadatainak a statisztikai nomenklatúrában rendszeresített építménytípusok és alágazatok szerinti bontását. Az egyes építménytípusok és alágazatok területén alkalmazott teljesítmény-elemzést 2007. évi árszinten értékeltük. Az építőipari teljesítmény elemzése során az 5 fő feletti és az 5 fő alatti építőipari vállalkozások teljesítménye, a nem építőipari ágazatok építőipari teljesítménye, továbbá a lakosság építőipari tevékenysége is számbavételre került. Az alágazatok és építménytípusok vonatkozásában várható fejlődési értékek kiszámítása a fejlesztési tervek információi alapján történt.

Az egyes építménytípusok kivitelezéséhez szükséges szakmunkaerő-struktúra meghatározására a hozzáférhető építőipari munkaerő-normák és konkrét vállalati projekt tapasztalatok alapján került sor. Az információk összegyűjtését a vállalkozások szakembereivel folytatott személyes interjúk keretében végeztük. Az egyes szakmunkaerő iránti szükségletek meghatározása szakmai szervezetekkel, építőipari kivitelezőkkel történ egyeztetések és költségvetés-számítások, valamint projektmunkaerő-tervezés során meghatározott normák alapján történt.

Az előrejelzésbe beépítettük az utóbbi évek szakképzési kibocsátás létszámainak megfelelő állománybővülést és a nyugdíjkorhatárt elérő szakmunkások munkaerőpiacról történő távozásának várható hatásait.

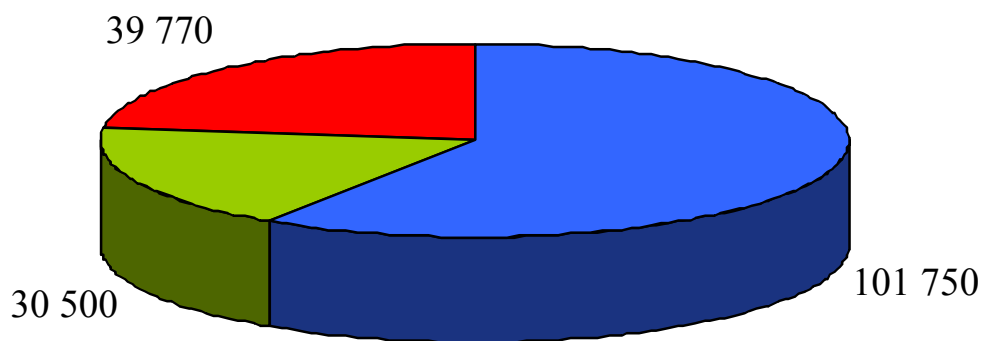
(5. számú táblázat)

4.1. Országos szakképzési helyzetkép

Az építőipari termelés növekedési trendjeinek megfelelő szakképzési kibocsájtás biztosításához több mint kétszeresére kell növelni az építőipari szakmunkástanulók számát országos szinten.

A jelenlegi szakmunkás vizsgázók létszáma mellett mintegy 40.000 szakmunkás fog hiányozni az UMFT, n+2 évi időszakának végére az építőiparban. A jelenlegi szakmunkástanulók számának erőteljes növelésének hiányában valamennyi régióban jelentős szakmunkáshiány alakul ki 2015-re.

Országos munkaerőhiány előrejelzés az építőiparban

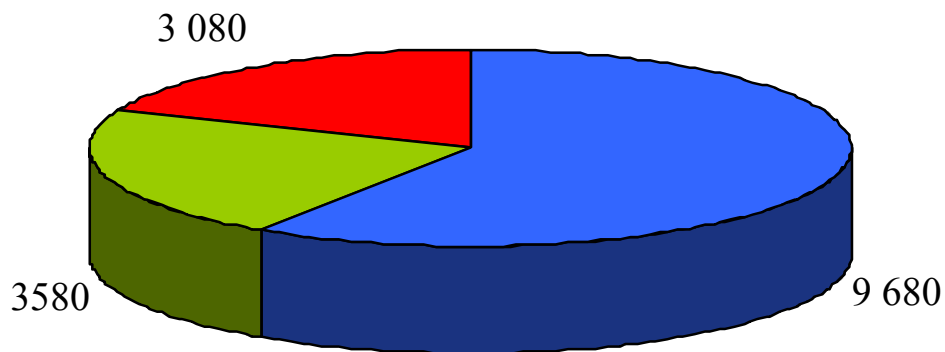
-
- várható szakmunkaerő hiány
 - a jelenlegi állomány azon része, akik 2015-ben is aktív korúak lesznek
 - 2015-ig szakmunkás képesítést szerző új munkavállalók

4.2. Régiós szakképzési helyzetkép

A régió 9,5%-ot képvisel az országos építőipari termelésben és 11,8%-ot a szakképzés területén. Itt található a legkisebb eltérés a képzés és a szükségletek között.

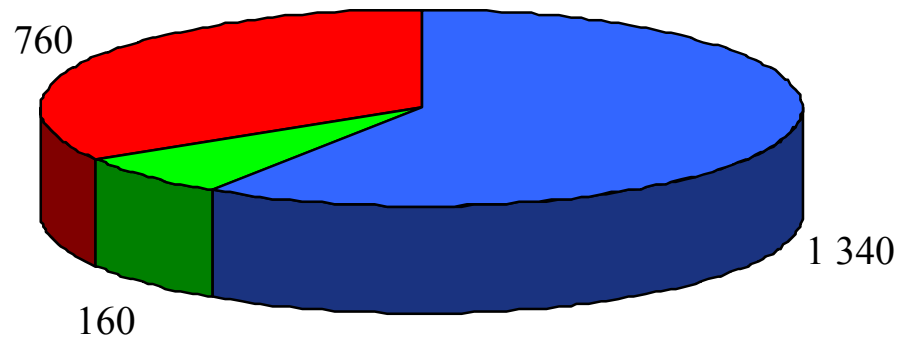
(6. számú táblázat); (7.1. és 7.2. számú táblázat)

Építőipari munkaerőhiány előrejelzés a Dél-alföldi régióban

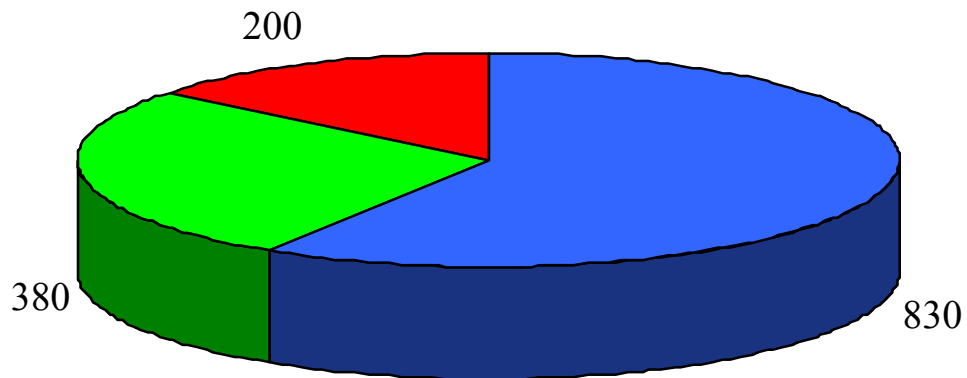

- várható szakmunkaerő hiány
- a jelenlegi állomány azon része, akik 2015-ben is aktív korúak lesznek
- 2015-ig szakmunkás képesítést szerző új munkavállalók

4.2.1. Ács, állványozó- OKJ: 33 582 01

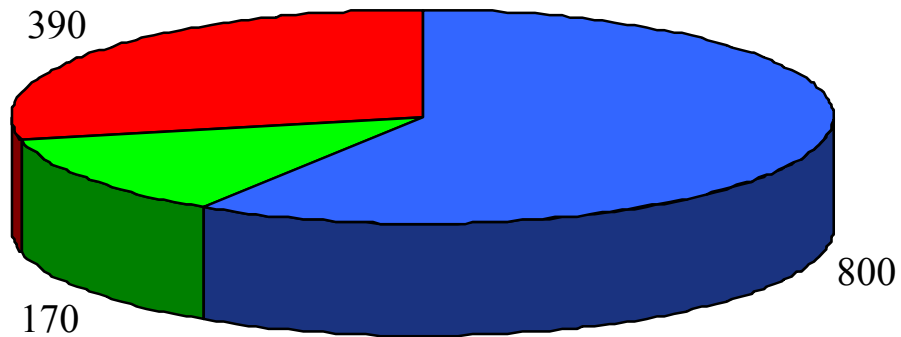

4.2.2. Burkoló - OKJ: 33 582 03

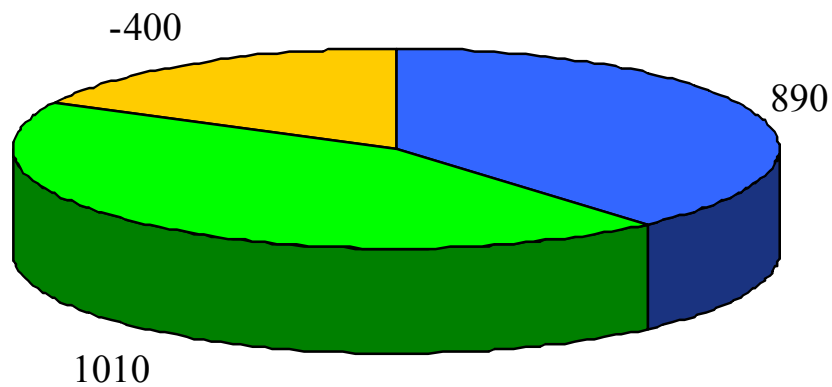

- várható szakmunkaerő hiány
- a jelenlegi állomány azon része, akik 2015-ben is aktív korúak lesznek
- 2015-ig szakmunkás képesítést szerző új munkavállalók

4.2.3. Épületgépészeti csőhálózat- és berendezés-szerelő – OKJ: 54 582 01

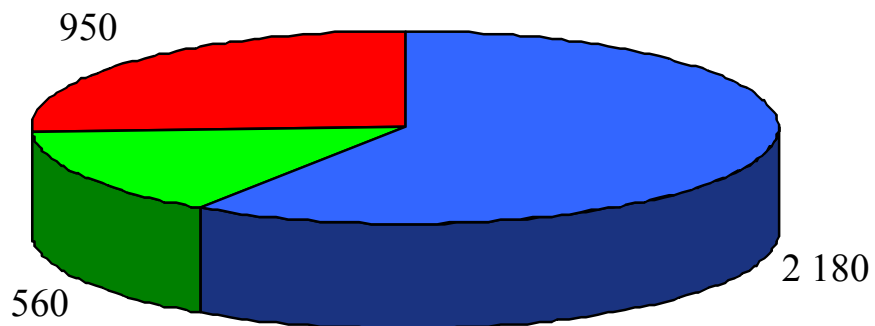

4.2.4. Festő, mázoló és tapétázó - OKJ: 33 582 04

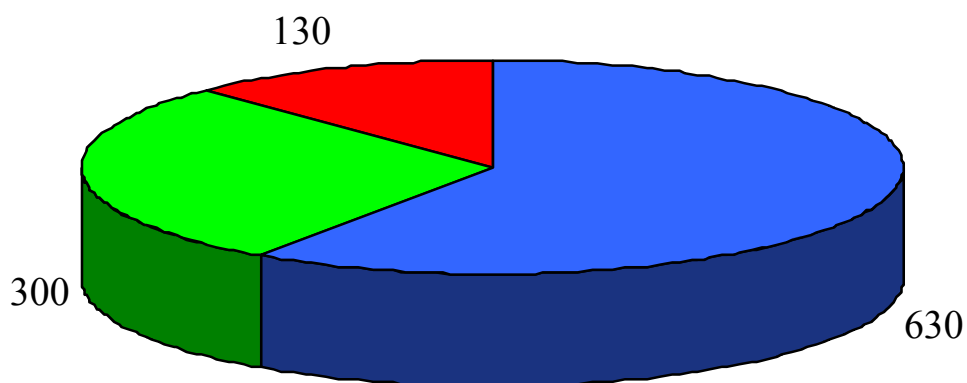

- várható szakmunkaerő hiány
- várható szakmunkaerő többlet
- a jelenlegi állomány azon része, akik 2015-ben is aktív korúak lesznek
- 2015-ig szakmunkás képesítést szerző új munkavállalók

4.2.5. Kőműves – OKJ: 31 582 15

4.2.6. Villanyszerelő – OKJ: 33 522 04

- várható szakmunkaerő hiány
- a jelenlegi állomány azon része, akik 2015-ben is aktív korúak lesznek
- 2015-ig szakmunkás képzést szerző új munkavállalók

5. A szakképzés intézményi rendszerének átalakítása

A szakképzési törvény módosításának a célja a régiók szakképzési kapacitásának koordinációjához szükséges jogszabályi háttér megteremtése. A **Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottságok (RFKB)** hatáskörének, státuszának, a gazdaság igényei közvetítésében való együttműködési szerepének megerősítése, bővítése, a regionális fejlesztési tanácsokkal való együttműködési kötelezettség szabályozása.

5.1. Az építőipari szakképzés

A szakma javaslata az **Építőipari Térségi Integrált Szakképző Központok** kialakítása és működtetése **minden régióban**. A létrehozandó **Regionális Építőipari TISZK** lehet a központja a hagyományos szakképzésnek, felnőttképzésnek, átképzésnek, technikusképzésnek, mesterképzésnek, művezetőképzésnek is.

Az EU-ban a szakképző központokat a régiók (tartományok), az ágazati szakmai szövetségekkel karöltve tartják fenn.

A szakképzés finanszírozásának meghatározó eleme az ágazati szakképzési alapok létrehozása. A szakmai szervezetek saját szakképzési alapokat hoznak létre, és működtetnek a szakképzés, a továbbképzés és a vizsgáztatás céljára. A szervezetek határozzák meg az alap felhasználásának céljait, amelyek között kiemelten szerepel az ágazati továbbképzések támogatása. A szakképzési alapba való befizetés kötelező. A szakmai szövetségek az ágazati szakképzési alapok felhasználásával szak-, felnőtt-, és továbbképzési intézményeket működtetnek. A vállalkozások által befizetett alapot egészítik ki a régiók és a központi állami források egyharmad-egyharmad arányban.

Az új TISZK-ek elő fogják segíteni a korszerű gyakorlati képzést, de a napjainkban a szakképzés területére jellemző szakmunkás hiányra nem adnak megfelelő választ.

Ezt a problémát csak úgy lehet megoldani a szakma véleménye szerint, mint az EU tagországokban, ahol a Térségi Szakképző Központok működtetésében és finanszírozásában a szakmai szövetségek döntő szerepet kapnak. Ez a megoldás lehetővé teszi a szakoktatók piaci viszonyoknak megfelelő bérezését és a szakmunkástanulók ösztöndíj rendszerének, valamint térítésmentes kollégiumi ellátásának biztosítását. Ma ugyanis az a veszély fenyeget, hogy

milliárdos költségből létrehozuk az új TISZK-ek épületeit és infrastruktúráját, de nem lesznek benne szakoktatók, és nem lesznek beiskolázható szakmunkástanulók. Az elmúlt évek során ugyanis az építőipari cégektől befolyt 7-8 milliárd szakképzési hozzájárulásnak csak 10-15 %-át forgatták vissza ténylegesen az építőipari szakmák oktatására.

5.2. A hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatása

A hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatására középtávon elsősorban az **építőipar nyújt lehetőségeket**. A szakképzési rendszer átalakításának hiányában az **elmaradt térségek, szociálisan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felemelkedésének eszköze kihasználatlan marad**, aminek eredményeként tovább **növekedhet az inaktívak és strukturális munkanélküliek most is rendkívül magas aránya**.

A szakiskolákra jelenleg igen nagy felelősség hárul a hátrányos helyzetű gyerekek középszintű oktatásában. Ha ezek a gyerekek továbbtanulnak az általános iskola után, többnyire szakiskolákba kerülnek. Ezekben az iskolákban az elmúlt évtizedben megduplázódott a veszélyeztető családi körülmények között élő és kétszeresére nőtt a tanulási és beilleszkedési problémával küszködő tanulók aránya.

A képzési kínálat beszűkülése és a demográfiai feltételek ismeretében megállapítható, hogy a munkaerő-szükséglet már rövid-középtávon is csak akkor elégíthető ki, ha be tudjuk vonni a foglalkoztatásba az inaktívakat, a munkanélkülieket és a szürke gazdaságban tevékenykedő csoportokat.

5.3. A hátrányos helyzetű csoportok képzésének és foglalkoztatásának kiemelt területe az építőipar

A szakképzés jelenleg nem tudja kielégíteni az építőipar igényét. Az adott demográfiai feltételek miatt középtávon tovább szűkül a munkaerő-kínálat. A kínálat- és kereslet közötti feszültség akkor csökkenthető, ha átfogó programokat indítunk a szakképzetlenül maradó csoportok képzésére.

Szükséges az OM szakiskolai programjában kifejlesztett szakképzésre felkészítő évfolyam felnőttképzési adaptációja és új moduláris felnőtt szakképzési programok beindítása. Az OM szakiskolai fejlesztési programjában az elmúlt években elkészült egy egyéves szakképzésre felkészítő program kerettanterve és pedagógiai rendszere, amely a szakmatanulás elkezdéséhez szükséges kompetenciákat adja át. Célcsoportjába a 15-16 éves, általános iskolai végzettséggel nem rendelkező fiatalok tartoznak. A program felnőttképzési adaptációja hatékonyan segítheti a 16-25 éves fiatalok visszavezetését a képzésbe és foglalkoztatásba, akik élethelyzetük vagy életkoruk miatt nem integrálhatók az iskolai rendszerű oktatásba.

Az OKJ módosítása után lehetőség nyílik olyan rész-szakképesítések elsajátítására is, amelyek egy teljes értékű szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeibe illeszkedő modulokból épülnek fel, s munkakör ellátására jogosítanak.

A hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatására középtávon elsősorban az építőipar nyújt lehetőségeket, ugyanakkor az építőipar csak akkor tud eleget tenni a gazdaság igényeinek, ha bővül az építőipari képzés. A TISZK-programban kell létrehozni az építőipari gyakorlati képző központokat, amelyekben igényes szakmai gyakorlati alapozást és egyes részterületeken gyakorlati képzést nyújthatunk a szakiskolai tízedik évfolyamos, illetve a szakképzési évfolyamon tanuló fiataloknak. Ezek a központok bekapcsolódhatnak a fiatal felnőttek szakmai alapozásába és gyakorlati oktatásába is.

6. Következtetések, ajánlások.

A piac valós igényeinek érvényesüléshez a szakképzés új finanszírozási modelljének kidolgozása szükséges, beleértve az önkormányzati intézmények finanszírozásának felülvizsgálatát is.

Célszerű lenne az **önkormányzati fenntartású szakképző intézmények számának csökkentése**, mivel az önkormányzat csak költségtényezőt lát ezekben az intézményekben és nem a szakmai műhelymunkát.

A **fenntartói finanszírozás rendszerének átalakítása** keretében a szakma javasolja a **1,5%-os szakképzési hozzájárulás** felhasználási lehetőségeinek átalakítását, amely értelmében a **források ágazati szinten koordinálva kerülhetnek felhasználásra**. Ez a modell alapvetően megfelel a korszerű, az **EU tagállamokban is alkalmazott megoldásnak**, amely a forrásfelhasználást az adott vállalkozások által képviselt iparági szakmai szervezeteihez koncentrálja különös tekintettel az **újonnan alakuló Térségi Integrált Szakképző Központok** fenntartására és működtetésére.

A szakképzés **jelenlegi finanszírozási rendszerének átalakítása során**, különös tekintettel a szakma elsajátításához szükséges gyakorló anyagok és szerszámok beszerzésére, új technológiák, meghonosítására kell figyelmet fordítani. A **jelenlegi képzési normatívák ellenérdekelté teszik az intézmények fenntartóit költségigényes szakmák beindításához, különösen az önkormányzati szakiskoláknál**.

Az ágazat által megtermelt és befizetett szakképzési hozzájárulási forrásból lehessen kialakítani egy ösztöndíj rendszert, aminek segítségével vonzóbbá lehetne tenni az építőipari szakmát választó hátrányos helyzetű fiatalok iskolarendszerben történő tanulását.

Az **építőipari szakképzés fejlesztését szolgáló célokat szükséges érvényesíteni az Új Magyarország Fejlesztési Tervben, az Operatív Programokban**, majd az egyes pályázati prioritásokban, különös tekintettel a humán erőforrás fejlesztését szolgáló területeken. Az **építőipar szakmai szervezeteinek intézményesített bevonása** elkerülhetetlen a programok kidolgozásába.

A hátrányos helyzetűek szakképzésbe történő bevonásának lehetséges kitörési pontja a rész szakképesítés megszerzése iskolarendszeren belül. Jelenleg kidolgozás alatt áll az új moduláris OKJ-s képzések és vizsgák végrehajtásának szabályozása, adminisztrálásának eszközei, módja. A nappali rendszerben az elvégzett modulok rögzítve lesznek a tanuló haladási dokumentumaiban, anélkül, hogy modulzáró vizsgát kellene, tennie. Ha nem tud megbirkózni egy szakma elsajátításával, megpróbálkozhat más szakmával iskolarendszerben vagy azon kívüli képzési rendszerben, illetve az adott szakma rész szakképesítésének megszerzésével iskolarendszeren kívül

Az iskolarendszeren kívüli építőipari szakképzések mindkét formája -szakképesítésre irányuló, rész-szakképesítésre irányuló- ne legyen piaci alapon finanszírozott, hanem részesüljön állami támogatásban, növelve így a beiskolázás esélyeit. Erősíteni kell a szakképző iskolák és TISZK-ek szerepét és jelentőségét.

A hátrányos helyzetű emberek képzését és a foglalkoztatását komplex módon ötvöző, tranzit képzési (termelőiskola, második esély iskola) programokat össze kell kapcsolni az ÚMFT építőipari beruházásaival. A programok célcsoportját a hátrányos helyzetű munkanélküliek adják, kiemelten a hátrányos helyzetű térségekben, szolgáltatáshiányos településeken élők.

Az alacsony végzettségű, halmozottan hátrányos helyzetű emberek képzettségi és foglalkoztatási szintjének növelése érhető el a közbeszerzési törvény módosításával.

Mindez a rendezett munkaügyi kapcsolatok szintjének emelését, a be nem jelentett munkavégzés szintjének csökkentését jelenti az építőipari ágazatban.

A programban résztvevők a kivitelezés időtartama alatt a szükséges OKJ szakképesítést vagy egyéb részképesítést megszerzik, és lezajlik az utógondozás. A szakmákat az érintett vállalkozók, alvállalkozók és a munkaügyi kirendeltségek bevonásával választják ki.

Kiemelt szociális, lelki, családi és egészségügyi támogatást kell nyújtani a hátrányos helyzetű, munkanélküliek számára, a tranzit jellegű módszer alkalmazásával.

Szükséges olyan **kommunikációs stratégia kidolgozása**, amelynek célja a szakmával szembeni negatív társadalmi attitűd kezelése, továbbá egyaránt népszerűsíti az építőipari hiányszakmákat a pályaválasztás előtt álló diákok és szüleik körében.

A szakmunkás életpálya erkölcsi megbecsülésének erősítése érdekében fontos lenne a média bevonásával, egy biztos jövőképet szimbolizáló, megbecsült **szakmunkás életút** bemutatásával népszerűsíteni a szakmunkás pályát. Ehhez **életpálya-modell** kidolgozása szükséges a szakiskolák számára.

A fekete és szürkemunka visszaszorítása, egyidejűleg a szakmunkások társadalmi presztízsének javítása érdekében célszerű lenne évente **megállapodás aláírása a társadalmi partnerek (ÉÁPB) és az államigazgatási szervek között**, hogy megelőzzék, feltárják a be nem jelentett munkavállalási tevékenységeket.

A megállapodás mellékletét képezné az „Építőipari Ágazati Kollektív Szerződésben” évente meghatározott „Bértarifa Megállapodásban „rögzített minimális szakmunkás alapbér alapján kiszámított „**Építőipari Rezióradíj**”, mely tartalmazza a

- szakmunkás minimálórabérét
- a kötelező bérjárulékokat és pótlékokat (fizetett ünnep, szabadság, betegállomány)
- a munkavédelmi, munkásszállítási és szociális költségeket
- az igazgatási költségeket
- a szerszámok és segédanyagok költségét
- a fedezet összeget is.

7. Felhasznált irodalom:

1.) **Liskó Ilona:** Szakképzés és lemorzsolódottak képzése, 2007

2.) **Farkas Péter, Laczky Gabriella, Ördög Dóra:**

Tájékoztató európai mesterképzési és vizsgáztatási rendszerekről

3.) **Farkas Péter:** Gazdasági igények, szakképzés, demográfia, 2006

4.) **Építési Fórum Alapítvány:**

Az építőipari szakmunkaerő helyzete a munkaerőpiac tükrében

(Konferencia, 2007. május 22.)

5.) **Krausz Zoltán, Saád Tamás, Schröder Mihály:**

Az építőipar szakmunkaerő állomány igényének valamint szakmák szerinti összetételének előrejelzése a Nemzeti Fejlesztési Terv II. időszakára, 2005

6.) **Deli Albert, Farkas Péter, Schröder Mihály:**

Az építőipari szakképzés helyzete és továbbfejlesztése különös tekintettel felzárkóztató – szakképzésre felkészítő - kompetencia alapú képzés szerepére a hátrányos helyzetű rétegek szakképzésbe történő fokozott bevonásával (2006)

MELLÉKLETEK

1. Melléklet: Táblázatok

1. számú táblázat

Dél-alföldi régió Keresleti táblák

Kivonat a „A szakképző iskolát végzettek iránti kereslet várható alakulása” című tanulmány kiegészítő mellékletéből

	Bács-Kiskun	Békés	Csongrád	Összesen:
	Szükséglet			
Ács, állványozó	95	178	13	286
Belsőépítési szerkezet- és burkolatszerelő	57	1	0	58
Burkoló	69	6	-4	71
Építményszerkezet-szerelő	5	57	0	62
Építményszigetelő	41	0	0	41
Építményszaluzat-szerelő	0	0	0	0
Épület- és építménybádogos	0	17	0	17
Épületasztalos	48	15	6	69
Épületgépész technikus	86	1	0	87
Épületgépészeti csőhálózat- és berendezés-szerelő	44	63	4	111
Épületlakatos	8	1	14	23
Fa- és bútorigipari technikus	9	8	0	17
Festő, mázoló és tapétázó	35	20	2	57
Kőfaragó, mőkőves és épületszobrász	29	0	0	29
Kőműves	284	384	21	689
Közlekedésépítő technikus	0	0	0	0
Közútkezelő	0	0	0	0
Magasépítő technikus	12	0	1	13
Mélyépítő technikus	11	0	7	18
Tetőfedő	23	0	1	24
Vasúti pályamunkás	0	0	0	0
Villanyszerelő	59	69	152	280
Összesen:	915	820	217	1952

Forrás: MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet

Országos építőipari szakképzés 1980-2007

Szakma	1981-1985	1986-1990	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2007
Ács-állványozó	1 780	180	640	570	1 140	420
Burkoló	3 350	3 360	2 380	660	1 320	620
Építményszigetelő	160	180	230	320	380	10
Épület- és építménybádogos	740	1 230	1 210	310	270	40
Épületasztalos	3 690	4 660	5 180	3 490	7 190	1 620
Épületgépezési csőhálózat- és berendezés-szerelő	12 870	13 040	10 330	2 360	2 870	1 060
Épületlakatos	5 570	4 780	4 610	1 160	1 420	490
Festő, mázoló és tapétázó	10 230	10 410	8 220	3 970	4 990	1 380
Kőfaragó, műköves és épületszobrász	770	890	780	260	320	110
Kőműves	9 640	11 720	10 260	4 310	3 960	1 020
Tetőfedő	150	190	430	170	190	100
Villanyszerelő	8 590	6 510	5 410	1 580	2 170	730
Összesen:	57 540	57 150	49 680	19 160	26 220	7 600
Éves átlag:	11 508	11 430	9 936	3 832	5 244	3 800

Forrás: OM irattár; KSH; SZMM; NSZFI; Educatio KHT

3. számú táblázat

Az építőipari termelés növekedése a Dél-alföldi régióban

Év	Építőipari termelés (2007. évi áron)		
	(EFt)		
	Összesen	5 fő feletti vállalkozások	5 fő alatti vállalkozások
2000*	137 000	98 000	39 000
2005*	220 000	150 000	69 000
2007*	186 000	134 000	53 000
2010**	222 000	159 000	63 000
2015**	341 000	245 000	97 000

* Forrás:KSH

** Becsült adatok

4.1. számú táblázat

**A Dél-alföldi régió építőipari termelése alágazati bontásban 2000-2015
(2007. évi áron)**

(adatok E Ft-ban)

Építményalcsoport	2000*	2005*	2007*	2010**	2015**
Lakóépületek összesen:	12 000	27 000	23 000	28 000	43 000
Egyéb épültek	69 000	81 000	70 000	84 000	129 000
<i>Épületek összesen:</i>	81 000	108 000	94 000	112 000	172 000
Utak, repülőterek	16 000	58 000	39 000	46 000	71 000
Vasutak	5 000	4 000	5 000	6 000	10 000
Hidak	3 000	12 000	11 000	13 000	20 000
Vízi építmények	3 000	2 000	2 000	3 000	4 000
Közlekedési infrastruktúra összesen:	28 000	76 000	58 000	69 000	106 000
<i>Vezetékek</i>	20 000	22 000	18 000	22 000	34 000
<i>Ipari építmények</i>	8 000	14 000	17 000	20 000	30 000
<i>Egyéb építmények összesen:</i>	56 000	112 000	93 000	110 000	170 000
Építmények összesen	137 000	220 000	186 000	222 000	341 000

* Forrás: KSH

** Saját becslés

4.2. számú táblázat

A Dél-alföldi régió építőipari termelésének értéke kivitelezők szerint 2000–2015

(2007-es árakon)

(Adatok Eft-ban)

Év	Építőipar	Nem építőipari szervezetek	Lakossági építkezés	Összesen:
2000*	137 000	14 000	21 000	172 000
2005*	220 000	16 000	22 000	258 000
2007*	186 000	15 000	18 000	219 000
2010**	222 000	18 000	22 000	262 000
2015**	341 000	28 000	33 000	402 000

* Forrás: KSH

** Saját becslés

Építőipari szakmunkaerő hiány előrejelzés a Dél-alföldi régióban

OKJ szám	Szakma	Szakmunkás szükséglet 2015-ben	Szakmunkás hiány
33 582 01	Ács-állványozó	2260	760
33 582 02	Belsőépítési szerkezet- és burkolatszerelő	330	140
33 582 03	Burkoló	1410	200
31 582 03	Építményszerkezet-szerelő	770	310
31 582 04	Építményszigetelő	470	190
31 582 07	Épület- és építménybádogos	80	30
31 582 08	Épületasztalos	910	-290
31 582 09	Épületgépészeti csőhálózat- és berendezés-szerelő	1360	390
31 582 10	Épületlakatos	650	-40
33 582 04	Festő, mázoló és tapétázó	1500	-400
31 582 14	Kőfaragó, műköves és épületszobrász	130	20
31 582 15	Kőműves	3690	950
31 582 17	Tetőfedő	200	80
31 582 18	Útépítő	390	160
31 841 02	Vasúti pályamunkás	230	90
33 522 04	Villanyszerelő	1060	130
	Egyéb	900	360
	Összesen:	16340	3080

Forrás: Saját módszertan

A szakmunkás hiányban megjelenő negatív számok az adott régióban **túlképzést** jelentenek

6. számú táblázat

Foglalkoztatás a Dél-alföldi régió építőiparában (2000-2015)

Év	Létszám adatok (fő)		
	Fizikai	Szellemi	Összesen:
2000*	18 000	6 000	24 000
2005*	23 000	7 000	30 000
2007*	24 000	8 000	31 000
2010**	26 000	8 000	34 000
2015**	32 000	10 000	42 000

* Forrás: KSH

** Becsült adatok

2006.-ban a Dél-alföldi régióban végzett építőipari szakmunkások száma

(Fő)

	Bács-Kiskun	Békés	Csongrád	Összesen:
Ács, állványozó - OKJ-szám: 33 582 01	19		5	24
Belsőépítési szerkezet- és burkolatszerelő - OKJ-szám: 33 582 02				0
Burkoló - OKJ-szám: 33 582 03	33	0	9	42
Építményszerkezet-szerelő - OKJ-szám: 31 582 03				0
Építményszigetelő - OKJ-szám: 31 582 04				0
Épület- és építménybádogos - OKJ-szám: 31 582 07				0
Épületasztalos - OKJ-szám: 31 582 08	71	29	1	101
Épületgépezési csőhálózat- és berendezés-szerelő - OKJ-szám: 31 582 09	6	0	6	12
Épületlakatos - OKJ-szám: 31 582 10	32		19	51
Festő, mázoló és tapétázó - OKJ-szám: 33 582 04	58	30	16	104
Kőfaragó, műköves és épületszobrász - OKJ-szám: 31 582 14	2	0	0	2
Kőműves - OKJ-szám: 31 582 15	34	24	4	62
Tetőfedő - OKJ-szám: 31 582 17				0
Villanszerelő - OKJ-szám: 33 522 04	43	4	2	49
Összesen:	298	87	62	447

Forrás: Educatio KHT

7.2. számú táblázat

2007.-ben a Dél-alföldi régióban végzett építőipari szakmunkások száma

(Fő)

	Bács-Kiskun	Békés	Csongrád	Összesen:
Ács, állványozó - OKJ-szám: 33 582 02	9	0	8	17
Belsőépítési szerkezet- és burkolatszerelő - OKJ-szám: 33 582 03	0	0	0	0
Burkoló - OKJ-szám: 33 582 04	50	0	2	52
Építményszigetelő - OKJ-szám: 31 582 05	0	0	0	0
Épület- és építménybádogos - OKJ-szám: 31 582 08	0	0	0	0
Épületasztalos - OKJ-szám: 31 582 09	28	20	17	65
Épületgépészeti csőhálózat- és berendezés-szerelő - OKJ-szám: 31 582 10	18	0	13	31
Épületlakatos - OKJ-szám: 31 582 11	26	0	0	26
Festő, mázoló és tapétázó - OKJ-szám: 33 582 05	80	13	55	148
Kőfaragó, műköves és épületszobrász - OKJ-szám: 31 582 15	6	0	0	6
Kőműves - OKJ-szám: 31 582 16	45	11	22	78
Tetőfedő - OKJ-szám: 31 582 18	0	0	0	0
Villanyszerelő - OKJ-szám: 33 522 05	10	0	15	25
Összesen:	272	44	132	448
Forrás: Educatio KHT				

2. Melléklet: Az építőipari szakmák OKJ besorolásának 2006. évi változásai

Ács-állványozó - OKJ-szám: 33 582 01

Ács-állványozó (OKJ 33 5216 01)

Belsőépítési szerkezet- és burkolatszerelő - OKJ-szám: 33 582 02

Redőny-, relaxakészítő, -javító (OKJ 31 5292 10)

Szárazépítő (OKJ 31 5216 22)

Burkoló - OKJ-szám: 33 582 03

Burkoló (OKJ 31 5216 03)

Fapadlózó és burkoló (OKJ 31 5216 09)

Padlóburkoló

Építményszerkezet-szerelő - OKJ-szám: 31 582 03

Vasszerelő (Régi OKJ-szám: 31521619)

Építményszigetelő - OKJ-szám: 31 582 04

Épületszigetelő (OKJ 31 5216 07)

Hő- és hangszigetelő (OKJ 31 5216 12)

Épület- és építménybádogos - OKJ-szám: 31 582 07

Bádogos és épületbádogos (OKJ 31 5216 02)

Épületasztalos - OKJ-szám: 31 582 08

Asztalos (OKJ 33 5262 01)

Fűrészipari gépkezelő (OKJ 21 6280 03)

Épületgépészeti csőhálózat- és berendezés-szerelő - OKJ-szám: 31 582 09

Gázvezeték- és készülékszerelő (OKJ 31 5216 10)

Központi fűtés és csőhálózat szerelő

Vízvezeték- és központifűtés-szerelő (OKJ 31 5216 20)

Szellőző- és klímaberendezés szerelő (OKJ 31 5236 03)

Épületlakatos - OKJ-szám: 31 582 10

Könnyűszerkezet lakatos

Szerkezetlakatos (OKJ 31 5216 16)

Vas és fém-szerkezetlakatos

Festő, mázoló és tapétázó - OKJ-szám: 33 582 04

Szobafestő-mázoló és tapétázó (OKJ 31 5216 17)

Műemléki díszítő (a szakirány megjelölésével) (OKJ 34 1852 01)

Kőfaragó, műköves és épületszobrász - OKJ-szám: 31 582 14

Vasbeton- és műkőkészítő (OKJ 31 5220 04)

Épületszobrász (OKJ 31 5216 08)

Kőfaragó (OKJ 31 5216 13)

Kőműves - OKJ-szám: 31 582 15

Kőműves (OKJ 31 5216 14)

Tetőfedő - OKJ-szám: 31 582 17

Tetőfedő (OKJ 31 5216 18)

Villanyszerelő - OKJ-szám: 33 522 04

Épületvillamossági szerelő

Villanyszerelő (OKJ 33 5216 03)

Kábelszerelő (a tevékenység feltüntetésével) (OKJ 34 5222 05)

Érintésvédelem-szabványossági felülvizsgáló (OKJ 34 5222 02)

FAM-szerelő (OKJ 34 5222 04)

Villámvédelem felülvizsgálója (OKJ 34 5222 13)